

Rapport 2020 Mars Express

Projektet 2020 Mars Express i dess första del, startade hösten 2004 och avslutades med en utställning på Bok & Bibliotek i september 2006. 2020 Mars Express är ett samarbetsprojekt mellan Länsbibliotek Jönköping, Regionbibliotek Västra Götaland och Länsbibliotek Skåne. Projektgruppen har haft ett 15-tal deltagare. De tre konsulenterna har fungerat som projektledningsgrupp och länsbibliotekarierna har varit styrgrupp för projektet. Projektet fortsätter ytterligare ett år med delvis nya deltagare, men i övrigt med samma organisation under namnet 2020 Mars Express Andra steget.

Syftet med projektet har varit att hitta metoder för barns och ungdomars delaktighet när det gäller utformningen av deras biblioteksmiljö. Vi har arbetat med barn och ungdomar mellan ca 4 och 18 år. Vi har sökt metoder som verkligen speglar barns och ungdomars önskemål, där de inte bara ger de svar de tror vi förväntar oss. I de flesta fall har vi testat metoder där barnens och ungdomarnas önskningsar fått komma till uttryck genom modellbygge, workshops eller observationer. Om man inte tänker genomföra förändringar, men ändå frågar barn och ungdomar hur de vill ha det, är det viktigt att de från början är införstådda med detta. Ett fall, där ungdomarna varit med hela vägen, är biblioteket på Råslätt i Jönköpings kommun¹. Det är också viktigt att få in en långsiktighet i ett sådant projekt som genomfördes på Råslätt. Vilka krav ställer det på det övriga biblioteket, på personalen, på övriga låntagare? Hur förhåller sig ”nya” ungdomar till miljön? Detta måste vara ämne för ett ständigt pågående samtal.

Den teoretiska bakgrunden för projektet är Howard Gardners teori om människans olika intelligenser och FN:s konvention om barnets rättigheter.

En aspekt som vi tänkt arbeta mer med, men som vi inte haft resurser till, är biblioteket som lärmiljö och lekens pedagogiska betydelse för att skapa rum som ger läs- lek- och lärlust. Förhoppningsvis kan detta på något vis beaktas i fortsättningen av projektet, som har inriktning på hur teknik kan stärka lusten till läsning.

En redovisning av deltagarnas metoder med några reflektioner bifogas. Deltagarna från Skåne län redovisar i grupp, de övriga var för sig. En sammanfattande metodöversikt och utvärdering bifogas också.

Vi ville också ge deltagarna vidgade perspektiv, få möta nya inspiratörer och samarbetspartners lokalt och regionalt. Deltagarna har fått många tillfällen till detta genom den stora kickoff- och inspirationskonferensen i januari 2005, gemensamma träffar med föreläsare och inspiratörer, studiebesök och studieresor. I olika delprojekt har vi samarbetat med andra professioner som t.ex. specialpedagoger, scenografer, konstnärer, arkitekter och kulturpedagoger. I senare skedet av projektet har också ett gott samarbete etablerats med Institutionen för informatik vid Lunds universitet och Institutionen för interaktionsdesign vid Malmö högskola. Vi har även knutit kontakt med Interaktionsdesign Chalmers/IT-universitetet, Göteborg, där vi hoppas på ett samarbete för nästa steg av projektet.

¹ Se Bengt Albertssons reflektioner

Projektgruppen har fungerat som ett regionalt nätverk och deltagarna säger sig haft ett stort utbyte av att träffas. På de studiebesök som gjorts har vi blandat grupperna, så att någon från varje län har deltagit. Vi har medvetet försökt sprida omvärldsbevakningen så mycket som möjligt och låtit grupperna redovisa sina erfarenheter för varandra. Alla studiebesök finns dessutom på något sätt dokumenterade på projektets webbplats www.2020marsexpress.se. Även en del besök som inte skett inom projektets ram finns dokumenterade här. Omvärldsbevakning, framtidsforskning och kunskap om teknikutveckling har vi ansett vara viktiga komponenter för att kunna tänka nytt.

Vår förhoppning är att andra kan och vill ta del av våra erfarenheter och vi har parallellt med arbetet att pröva olika metoder för barns och ungas delaktighet, försökt sprida våra kunskaper och erfarenheter. Flera av deltagarna har fått tillfälle att berätta i sina kommuner om sitt arbete i olika sammanhang, någon har berättat vid ett vänortsbesök, det har skrivits om projektet i lokalpressen, i en tågtidning², men även i fackpress³ och lokalradion har intervjuat. Vi har deltagit i några konferenser bl.a. Biblioteksförningens konferens barnbibliotek – rum, struktur och fantasi⁴ och länsbibliotekariernas konferens i Tällberg⁵. Vi har marknadsfört oss genom ett par broschyrer, en mini- cd och har deltagit med en monter och tre välbesökta seminarier på Bok & Bibliotek 2006. Vi fick stor respons för vårt projekt från föräldrar, journalister, fackfolk och representanter för många andra professioner. Mest information om projektet finner man dock på vår webbplats www.2020marsexpress.se, som vi också har tänkt ska fungera som en idébank för andra. Här finns även en hel del länkar om andra barnbiblioteksprojekt, länkar till sidor som kan tjäna till inspiration och en bilddatabas. Vi har även översatt vissa delar av webbplatsen till engelska.

Genom att vi i andra steget av Mars Express tar in tre nya deltagande kommuner och tre ”gamla” stannar kvar, förutsätter vi på detta vis en kunskapsöverföring och vidareutveckling av projektet.

Lo Claesson, Länsbibliotek Jönköping
Elisabet Håkansson, Länsbibliotek Skåne
Ewa Kollberg, Regionbibliotek Västra Götaland

² specialnummer från tidningen Skaraborgs Allehanda Kultur i Skövde våren 2006 (23 sid) varav helsida i färg om 2020 Mars Express och bl.a. ungdomars framtidsspaningen/modellbygge med Rebecka Nordström Graf och Lizette Uddmar.

³ DIK forum 2004:12

⁴ 2006-04-03

⁵ 2006-08-28-30